

HZN **e** glasilo

Broj 2/2022

Službeno glasilo Hrvatskoga zavoda za norme

Nova strategija europske normizacije

HZN u brojevima
CEN, CENELEC i ETSI u brojevima

HZN

HZN e-glasilo

Službeno glasilo Hrvatskog zavoda za norme sa stalnim dodatkom
Oglasnik za normativne dokumente

Godište: 14. 2022.

ISSN 1847-4217

URL: <http://www.hzn.hr>

Izdavač: Hrvatski zavod za norme
MB: 1957406
OIB: 76844168802
Sjedište: Ulica grada Vukovara 78, 10000 Zagreb
Telefon: 01/610 60 95
Telefax: 01/610 93 21

Glavni urednik: Igor Božičević, ravnatelj HZN-a

Pomoćnik glavnog urednika: Sandra Knežević

Tehnički urednik: Sandra Knežević

Uredništvo: Ana Marija Boljanović, Ivo Andreis, Marina Babić, Melanija Grubić Sutara, Tatjana Majić

Lektura: Ivana Canosa

Grafička priprema: Sandra Knežević

Izlazi: mjesečno

Datum objave: 2022-02-28

Opremu tekstova obavlja uredništvo. Za sadržaj poimence potpisanih priloga odgovorni su njihovi autori. Oni ne iskazuju obvezno stav Hrvatskoga zavoda za norme. Objavljeni prilozi u službenom glasilu Hrvatskog zavoda za norme autorski su zaštićeni. Iznimka su sadržaj, novosti iz HZN, novosti iz europskih i međunarodnih normiranih tijela i s normizacijom povezane aktivnosti koji se mogu objavljivati u drugim stručnim časopisima uz obveznu naznaku izvora i dostavljanje časopisa u kojemu su objavljeni tako preuzeti prilozi. Za priloge iz rubrike Normizacija i Tehničko zakonodavstvo potrebno je zatražiti pisano odobrenje za njihovo objavljivanje od autora i od Hrvatskoga zavoda za norme.

Sadržaj 2/2022

Proslov	4
Novosti iz HZN-a	
• Program rada Hrvatskog zavoda za norme	5
• Članovi Hrvatskog zavoda za norme	6
• Hrvatska normizacija u brojevima	7
Novosti iz EU	
• Strategija normizacije EU-a – usmjeravanje globalnih normi kao potpora otpornome, zelenome i digitalnome jedinstvenom tržištu EU-a	8
Novosti iz međunarodnih i europskih normizacijskih organizacija	
ISO	
• Društveni mediji u upravljanju kriznim situacijama	9
• ISO slavi 75. rođendan!	10
IEC	
• Norme za kružno gospodarstvo	11
CEN i CENELEC	
• Dostupan je CEN/CENELEC-ov Program rada za 2022.	13
• Norme za klimu: CEN i CENELEC potpisali su Londonsku deklaraciju	14
• Otkrijte novi CEN/CENELEC-ov protokol za pristupačnost	15
• EN ISO 15253, norma o optičkim i elektrooptičkim pomagalima za slabovidne	15
• CEN u brojevima	16
• CENELEC u brojevima	17
ETSI	
• ETSI najavljuje prvu specifikaciju za pametne ugovore	18
• ETSI u brojevima	19
Osobne obavijesti	
• In memoriam - dr. sc. Dragutin Funda	20

Naslovnica: Preuzeto sa <https://www.cencenelec.eu/news-and-events/news/?p=2&o=>

HZN Oglasnik za normativne dokumente (A1-A34)

ISSN 1847-4217

Poštovani čitatelji!

Pred vama je drugi broj službenoga glasila Hrvatskog zavoda za norme u 2022. godini.

I u ovome broju možete pronaći obavijesti o novostima i događanjima u HZN-u te regionalnim i međunarodnim normizacijskim organizacijama.

U rubrici Novosti iz HZN-a donosimo prilog i poveznicu na program rada Hrvatskog zavoda za norme za 2022. godinu te tablicu u kojoj je dan brojčani prikaz članstva u Hrvatskom zavodu za norme. U rubrici možete pronaći i tablični prikaz hrvatske normizacije u brojevima za 2021. godinu

U rubrici Novosti iz međunarodnih i europskih normizacijskih organizacija i o ovome broju možete pronaći zanimljive obavijesti iz rada međunarodnih i europskih normizacijskih organizacija.

Osim obavijesti o novim normizacijskim dokumentima, donosimo i brojčane prikaze podataka o radu i ostvarenim rezultatima CEN-a, CENELEC-a i ETSI-ja u 2021. godini.

Ugodno čitanje!

Program rada Hrvatskog zavoda za norme

U skladu sa zahtjevima Uredbe (EU) br. 1025/2012 Europskoga parlamenta i Vijeća o europskoj normizaciji kojom se uređuje europski normizacijski sustav, Hrvatski zavod za norme (HZN) izradio je program rada za 2022. godinu.

Program rada sadrži podatke o normama i drugim dokumentima koje HZN namjerava pripremiti tijekom 2022. godine.

Hrvatski zavod za norme izdaje program rada u elektroničkome obliku jednom godišnje, a objavljuje ga isključivo na svojoj mrežnoj stranici: <https://www.hzn.hr/default.aspx?id=253>;

odnosno na engleskom jeziku: <https://www.hzn.hr/default.aspx?id=350>.

PROGRAM RADA 2022 WORK PROGRAMME 2022

priredila: Melanija Grubić Sutara

Članovi Hrvatskog zavoda za norme

Objavljujemo popis redovitih članova i članova promatrača HZN-a po vrstama pravnih odnosno fizičkih osoba za koje je Upravno vijeće donijelo odluku do kraja veljače 2022. godine.

Tablica – Članovi Hrvatskog zavoda za norme

Vrsta članstva, vrsta pravne ili fizičke osobe	2021-12-30	2022-02-09
Članovi promatrači		
Pravne osobe koje ostvaruju dobit	6	6
Fizičke osobe	0	0
Ukupno članova promatrača	6	6
Redoviti članovi		
Pravne osobe koje ostvaruju dobit	150	153
Pravne osobe koje ne ostvaruju dobit – javne ustanove i slično	19	19
Pravne osobe koje ne ostvaruju dobit – HGK, HOK, HUP	1	1
Pravne osobe koje ne ostvaruju dobit – strukovne komore ili udruge	6	6
Pravne osobe koje ne ostvaruju dobit – strukovna društva	8	8
Pravne osobe koje ne ostvaruju dobit – škole	1	1
Pravne osobe koje ne ostvaruju dobit – fakulteti	20	20
Fizičke osobe – pojedinci	21	22
Obrt – fizičke osobe	3	3
Tijela državne uprave	25	25
Ukupno redovitih članova	254	258
Ukupno članova HZN-a	260	264

Odluke Upravnog vijeća vezane za članstvo u HZN-u

NOVI ČLANOVI

Prihvaćaju se prijave za članstvo u Hrvatskom zavodu za norme pristigle u vremenskom razdoblju od 30. prosinca 2021. do 8. veljače 2022. godine.

	Pravna/fizička osoba	Vrsta članstva	Mjesto
1.	Valentino Vuk	Redovito	Sesvete
2.	ZAVOD ZA ISPITIVANJE KVALITETE ROBE d.o.o.	Redovito	Split
3.	Yazaki Europe Limited, Glavna podružnica Zagreb	Redovito	Zagreb
4.	KNAUF INSULATION d.o.o.	Redovito	Novi Marof

Više o članstvu u Hrvatskom zavodu za norme možete pronaći na [našoj mrežnoj stranici](#).

HRVATSKA NORMIZACIJA U BROJEVIMA

stanje 2021-12-31

Redoviti članovi	254
Članovi promatrači	6
Tehnički odbori HZN-a	172
Članovi tehničkih odbora, pododbora i radnih skupina	1780
Obuhvaćenost područja rada ISO/TC-a	254 / 57 %
Obuhvaćenost područja rada IEC/TC-a	110 / 44 %
Obuhvaćenost područja rada ISO/IEC JTC-a	1 / 100 %
Obuhvaćenost područja rada CEN/TC-a	338 / 100 %
Obuhvaćenost područja rada CLC/TC-a	63 / 100 %
Obuhvaćenost područja rada CEN/CLC JTC-a	18 / 100 %
Obuhvaćenost područja rada ETSI-a	29 / 100 %
ISO/TC/SC - aktivan član	9
ISO/TC/SC - promatrač	192
ISO WG - broj stručnjaka / radna skupina	4 / 3
IEC/TC/SC - aktivan član	12
IEC/TC/SC - promatrač	68
IEC WG - broj stručnjaka / radna skupina	58 / 34
CEN WG - broj stručnjaka / radna skupina	79 / 62
CLC WG - broj stručnjaka u/ radna skupina	4 / 3
Hrvatske norme (HRN)	33947
- izvorne HRN	105
- prihvaćene uz prijevod	320
- prihvaćene u izvorniku	33522
Nacrti norma na hrvatskom jeziku na javnoj raspravi	2
Prijedlozi za prihvaćanje norma u izvorniku na javnoj raspravi	2421
Normizacijski projekti u programu rada	56

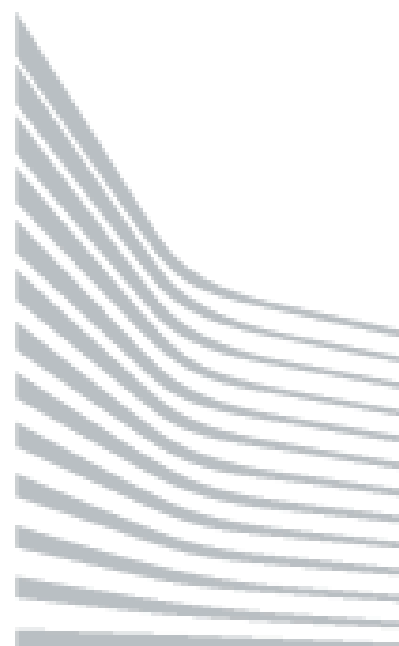
Strategija normizacije EU-a – usmjeravanje globalnih normi kao potpora otpornome, zelenome i digitalnome jedinstvenom tržištu EU-a

Novi pristup koji će omogućiti globalno vodstvo normi Europske unije koje promiču njezine vrijednosti i otporno, zeleno i digitalno jedinstveno tržište.

Danas Europska komisija predstavlja novu [Strategiju normizacije](#) kojom se prikazuje naš pristup normama na jedinstvenome tržištu i na međunarodnoj razini. Strategiju prati [prijedlog](#) izmjene Uredbe o normizaciji, izvještaj o njezinoj provedbi i godišnji program rada EU-a za europsku normizaciju. Novom strategijom nastoji se ojačati konkurentnost EU-a u svijetu, omogućiti otporno, zeleno i digitalno gospodarstvo i usaditi demokratske vrijednosti u primjenu tehnologije.

Norme su neprimjetan temelj jedinstvenoga tržišta EU-a i globalne konkurentnosti. Pomažu proizvođačima da osiguraju interoperabilnost proizvoda i usluga, smanje troškove, poboljšaju sigurnost i potiču inovacije. Norme su nevidljiv, ali bitan dio naše svakodnevice: od frekvencija Wi-Fi-ja do igračaka spojenih na mrežu i vezova za skije. Norme daju sigurnost da su proizvod ili usluga prikladni za namjenu, sigurni i neće naštetiti ljudima ili okolišu. Sukladnost s usklađenim normama jamči da su proizvodi u skladu sa zakonima EU-a.

Brz ritam inovacija, naše zelene i digitalne ambicije i posljedice tehnoloških normi za demokratske vrijednosti EU-a zahtijevaju pristup normizaciji koji je u sve većoj mjeri strateški. Ambicije EU-a da postigne klimatski neutralno, otporno i kružno gospodarstvo ne mogu se ostvariti bez europskih normi. Da bi EU i dalje određivao svjetske norme, nužan je njegov snažan otisak u svjetskim normizacijskim aktivnostima i vodstvo u radu ključnih međunarodnih foruma i institucija. Određivanjem svjetskih normi EU izvozi svoje vrijednosti, a svojim tvrtkama osigurava prednost prvog poteza.

ZA VIŠE INFORMACIJA

[Pitanja i odgovori o Strategiji normizacije EU-a](#)

[Informacije o Strategiji normizacije EU-a](#)

[Strategija normizacije EU-a: Usmjeravanje globalnih normi kao potpora otpornome, zelenome i digitalnome jedinstvenom tržištu EU-a](#)

[Prijedlog UREDBE EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA o izmjeni Uredbe \(EU\) br. 1025/2012 u pogledu odluka europskih normizacijskih organizacija koje se odnose na europske norme i europske normativne dokumente](#)

[Izveštaj Komisije Europskom parlamentu i Vijeću o provedbi Uredbe \(EU\) br. 1025/2012 u razdoblju od 2015. do 2020. godine](#)

[Godišnji program rada EU-a za europsku normizaciju](#)

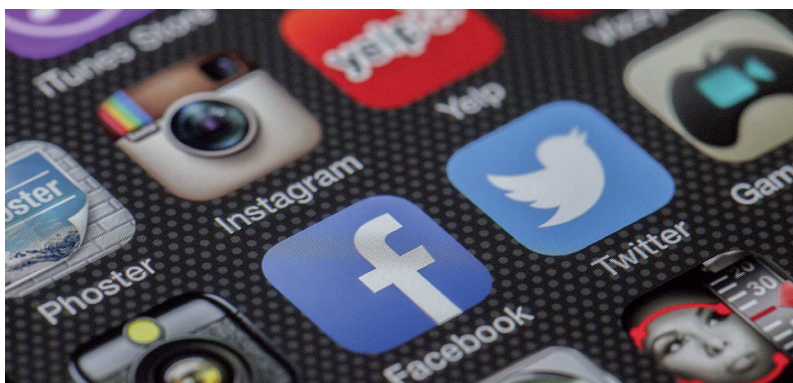

Prati @EU_GROW na Twitteru

(priredile: Ana Marija Boljanović, Sandra Knežević; prijevod: Tatjana Majić)

Društveni mediji u upravljanju kriznim situacijama

Nova ISO-ova norma daje smjernice o ispravnom načinu obavještanja ljudi u kriznim situacijama.

Za mnoge organizacije i gospodarske subjekte društveni su mediji izvrsna prilika da dopru do ljudi koji su za njih bitni. Zbog brzine objave informacija, društvene platforme nezamjenjive su u kriznim situacijama.

Nažalost, jednako brzo mogu se širiti i krive informacije, s potencijalno katastrofalnim posljedicama. Za problematične situacije u kojima je nužna djelotvorna komunikacija, sada postoje smjernice [ISO 22329, Security and resilience – Emergency management – Guidelines for the use of social media in emergencies](#), najnovija međunarodna norma ISO-ova tehničkog odbora koji se bavi [tim pitanjima](#).

Nova međunarodna norma bit će vrijedan doprinos najboljoj mogućoj primjeni širokog raspona platformi koje su danas dostupne i prenošenju pravih informacija u pravom trenutku.

Za mnoge ljude društveni su mediji prvo mjesto gdje traže informacije i obavještauju druge o događajima u svom životu. U kriznoj situaciji nužno je da informacije budu pouzdane.

Åsa Kyrk Gere
predsjednica ISO/TC 292, Security and Resilience

OBJAVLJENA NORMA

ISO 22329:2021

SIGURNOST I OTPORNOST

Upravljanje u kriznim situacijama

Smjernice za primjenu društvenih medija u kriznim situacijama

Osim što daje smjernice o primjeni društvenih medija u kriznim situacijama, nova ISO-ova norma pomaže organizacijama i javnosti u djelotvornoj uporabi društvenih medija prije, tijekom i nakon događaja. Bavi se i načinom kako društveni mediji mogu pomoći u radu hitnih službi.

Normu ISO 22329 može primjenjivati svatko tko se bavi upravljanjem i komunikacijom u kriznim situacijama, uključujući vladine i nevladine organizacije te gospodarske subjekte. Normu je izradio ISO-ov tehnički odbor [ISO/TC 292, Security and resilience](#), čije tajništvo vodi SIS, član ISO-a iz Švedske. Norma se može nabaviti kod nacionalnog člana ISO-a ili putem mrežne trgovine ISO Store.

U Hrvatskome zavodu za norme djeluje tehnički odbor [HZN/TO 582, Informacijska sigurnost i upravljanje kontinuitetom poslovanja](#) koji je zadužen za pripremu i prihvaćanje norma i tehničkih specifikacija, smjernica i drugih normativnih dokumenata u područjima sustava upravljanja informacijskom sigurnošću, kibernetičkom sigurnošću i zaštitom osobnih podataka, tehnika namijenjenih osiguranju informacijske i kibernetičke sigurnosti, specifičnih zahtjeva koji se odnose na informacijsku i kibernetičku sigurnost, a koji su povezani s određenim procesima i djelatnostima te upravljanja kontinuitetom poslovanja i kriznog upravljanja

Detaljnije informacije o hrvatskim normama iz područja rada HZN/TO 582 možete pronaći u [Katalogu hrvatskih norma](#) te Repozitoriju [HRN4You](#), za besplatan uvid u sadržaj norma možete najaviti svoj dolazak u [Normoteku](#), a za kupnju navedenih norma ili bilo kojega normativnog dokumenta pošaljite popunjeni [Obrazac za ponude](#) na e-adresu prodaja@hzn.hr.

HZN

Hrvatski zavod za norme
Croatian Standards Institute

Izvor: <https://www.iso.org/news/ref2778.html>

(priredila: Sandra Knežević; prijevod: Tatjana Majić)

ISO slavi 75. rođendan!

Prošlo je tričetvrt stoljeća otkad je počela s radom Međunarodna organizacija za normizaciju, ISO, okupivši normizacijska tijela iz cijelog svijeta.

Kad je ISO 1947. godine održao prvu sjednicu, države širom svijeta borile su se obnovom i pokušavale izvući nešto dobro iz teške situacije. Hrabro i s entuzijazmom bacile su se na traženje najučinkovitijeg načina za promicanje najdjelotvornijih tehnologija. Rezultat je bio: ISO-ove norme.

Svijet nikad nije bio suočen s većim izazovima nego danas. I dalje ćemo promicati prednosti normi i izrađivati nove norme kad su potrebne koristeći se našim transparentnim sustavom međunarodnog konsenzusa kojem se vjeruje.

Ulrika Francke
Predsjednica ISO-a

”

No, nije se radilo samo o rješavanju tehničkih problema nego i o potpuno novom načinu suradnje. ISO-ov sustav zasniva se na ideji da se svaki glas mora čuti i da moramo pronaći način za uspješan zajednički život i rad.

Dok slavimo postignuća zadnjih 75 godina, gledamo u budućnost. Brzina promjena sve je veća, a ISO pomaže u poticanju i usmjeravanju razvoja.

Sergio Mujica
Glavni tajnik ISO-a

”

U međuvremenu, 24196 ISO-ovih normi svjedoči o uspješnosti te ideje. One obuhvaćaju sve, od najjednostavnijih elemenata izgrađenog svijeta do tehnologija u oblaku, koje vam omogućuju da ovo čitate.

U 75 godina ISO-ove norme postale su dio gotovo svakog aspekta našeg života. Današnje stanovništvo četiri je puta veće nego u vrijeme osnivanja ISO-a, pa su njegovi članovi još odlučniji u izradi normi koje će život učiniti lakšim, sigurnijim i boljim. To je još jedan razlog za slavlje.

Izvor: <https://www.iso.org/news/ref2783.html>

(priredila: Sandra Knežević; prijevod: Tatjana Majić)

Norme za kružno gospodarstvo

Kružno gospodarstvo omogućuje novi pristup ostvarenju održivoga gospodarskog rasta. Kružno gospodarstvo, koje zahtijeva preispitivanje načina na koji se gospodari resursima i otpadom, zamjenjuje linearni model gospodarstva, u kojem se proizvodi proizvode, upotrebljavaju i odlažu. Kružno gospodarstvo temelji se na kružnim mehanizmima u kojima se proizvodi i materijali mogu ponovno upotrebljavati, popravljati, restaurirati, pretvarati u nove proizvode i, napokon, reciklirati.

Ostvarenje kružnoga gospodarstva jedan je od glavnih ciljeva Europske unije u okviru [Zelenoga plana](#) i njegova [Akcijeskoga plana za kružno gospodarstvo](#). Da bi dodatno ojačao svoju opredijeljenost za kružno gospodarstvo, EU je s indijskom vladom u srpnju 2020. godine usvojio [Zajedničku deklaraciju o učinkovitosti resursa i kružnome gospodarstvu](#). Ovom deklaracijom EU i Indija nastoje poduprijeti i ojačati dijalog i suradnju u tome području.

Radi boljega razumijevanja uloge normi i politike u ostvarenju učinkovitosti resursa i prijelaza na kružno gospodarstvo, Inicijativa Europske unije za učinkovitost resursa (EU-REI), projekt slanja europskih normizacijskih stručnjaka u Indiju (SESEI), CEN-CENELEC i Indijski normizacijski institut (BIS) organizirali su webinar o toj temi.

Među predavačima bio je Vimal Mahendru, IEC-ov ambasador za ciljeve održivoga razvoja, koji je održao prezentaciju o radu IEC-a na ostvarenju prijelaza na kružno gospodarstvo. Napomenuo je: „Za IEC je kružnost u srcu onoga što nastojimo postići. Počeli smo s normama koje se bave energetske učinkovitošću, a sada radimo na učinkovitosti materijala. Time IEC i njegove norme dolaze u središte rada na kružnome gospodarstvu.

Hijerarhija upotrebe i otpada u učinkovitosti materijala

Sadržaj slike omogućila Solange Blaszkowski, predsjednica ACEA-e

Promicanje učinkovitosti materijala

Učinkovitost materijala bitan je dio kružnoga gospodarstva. Postiže se očuvanjem materijala te oporabom i recikliranjem materijala na kraju životnoga vijeka proizvoda. Učinkovitost materijala može se prikazati kroz hijerarhiju faza uporabe proizvoda i faza otpada. Najpovoljnije strategije pozivaju na dizajn proizvoda koji znači njihov dulji životni vijek i potrošnju najmanje količine prirodnih resursa, a najnepovoljnije uključuju gubitak materijalnih resursa spaljivanjem materijala i dobivanjem energije.

Mahendru kaže: „Za svaku fazu mogu postojati norme. IEC se bavi velikim brojem normi, od ekodizajna proizvoda koji uključuje načela kružnoga gospodarstva do održivoga gospodarenja e-otpadom.“

Međutim, nužan je konsenzus, kaže Mahendru. „Norme nemaju vrijednost ako nisu nastale konsenzusom svih dionika koji će ih primjenjivati. Ako se ostvari suglasnost svih, mnogo je lakše postići da se norme i primjenjuju. Zato je nužno postići konsenzus.“

Rad ACEA-e i odbora IEC TC 111

Osim normi za određene proizvode, odbor IEC TC 111 izrađuje horizontalne norme povezane s pitanjima okoliša koja su bitna za sve proizvode. IEC TC 111 trenutno radi na nekoliko normi koje se bave kružnim gospodarstvom, uključujući metodu za procjenu udjela ponovno upotrijebljenih komponenti u proizvodima, upute o aspektima kružnosti materijala u ekološki svjesnome dizajnu i održivo gospodarenje otpadom.

Savjetodavni odbor za aspekte okoliša (ACEA) daje smjernice Odboru za upravljanje normizacijom (SMB) o pitanjima povezanim s okolišem, uključujući kružno gospodarstvo i učinkovitost materijala. ACEA je za zajednicu IEC-a izvor informacija o kružnome gospodarstvu i ulozi normi.

Kako se uključiti

Na kraju prezentacije, Mahendru je pozvao sudionike da se uključe. „Čvrsto vjerujem da smo naslijedili predivan planet. Nažalost, ne možemo reći da će ga takav naslijediti i naša djeca i unuci.“

„Jesmo li zaista ponosni na svijet koji im ostavljamo u naslijeđe? Možemo li traženje rješenja prepustiti vladama? Promjene moraju nastati i na razini pojedinca. Moramo se zapitati kako svatko od nas može pridonijeti i biti odgovorniji za svoj osobni utjecaj na okoliš. Želio bih da svi zajedno radimo na tome da naši unuci naslijede bolji svijet.“

International
Electrotechnical
Commission

Izvor: <https://www.iec.ch/blog/standards-circular-economy>

(priredio: Ivo Andreis; prijevod: Tatjana Majić)

Dostupan je CEN/CENELEC-ov Program rada za 2022.

Objavljen je i dostupan *CEN/CENELEC-ov Program rada za 2022. godinu.*

Od borbe protiv globalnoga zatopljenja do digitalizacije, od poticanja održivoga i pravičnoga gospodarskoga oporavka do potrage za strateškom autonomijom – Europu u 2022. godini čekaju neke epohalne odluke. Europske norme imaju ključnu ulogu u tome kontekstu: radeći u okviru funkcionalnoga sustava koji uključuje sve interesne strane, europska normizacija može pomoći da se osiguraju rješenja za postojeće izazove i podrže ambicije Europske unije.

Kao i svake godine, u ovogodišnjem Programu rada danje pregled glavnih događaja u normizaciji i strateških prioriternih područja koje su CEN i CENELEC spremni uvesti u tekućoj godini u 14 poslovnih sektora. Čitatelj će za svaki sektor naći popis tehničkih tijela koja provode projekte i saznati koliko su normi CEN i CENELEC objavili u tome sektoru, u kojim se područjima očekuje normizacijski rad i koji su normizacijski zahtjevi dobiveni od Europske komisije i EFTA-e.

Program rada odraz je usredotočenosti na tri horizontalna poslovna područja, koja su odabrana na temelju važnosti za pristupanje današnjim izazovima: pristupačnost, održivost i pametne tehnologije. Posebno težište stavlja se na održivost i pametne tehnologije jer su neophodne za ostvarenje zelene i digitalne tranzicije Europe.

U zadnjem dijelu publikacije danje horizontalni pregled najvažnijih strateških elemenata razvoja CEN-a i CENELEC-a tijekom 2022. godine i nakon toga – pri čemu je najvažnija provedba **Strategije CEN-a i CENELEC-a do 2030. godine.**

Očekuje se da će 2022. godina biti ključna u razvoju europskoga normizacijskog sustava. CEN i CENELEC zahvaljuju svim dionicima u Europi i širom svijeta na viziji, predanosti, entuzijazmu i odlučnosti u izradi europskih normi.

Preuzmite PDF verziju [CEN/CENELEC-ova Programa rada za 2022. godinu](#)

Preuzmite [digitalni priručnik](#) sa [CEN/CENELEC-ovim Programom rada za 2022. godinu](#)

WORK
PROGRAMME
2022

EUROPEAN COMMITTEE FOR STANDARDIZATION
EUROPEAN COMMITTEE FOR ELECTROTECHNICAL STANDARDIZATION

European Standardization
and related activities

Izvor: <https://www.cencenelec.eu/news-and-events/news/2022/publications/2022-01-28-cen-and-cenelec-work-programme-2022/>

(priredila: Sandra Knežević; prijevod: Tatjana Majić)

Norme za klimu: CEN i CENELEC potpisali su Londonsku deklaraciju

Europske norme glavni su pokretač rješenja nužnih za zelenu tranziciju i pridonose održivijoj budućnosti za Europu i svijet. Zbog toga CEN i CENELEC s ponosom prihvaćaju Londonsku deklaraciju o opredijeljenosti međunarodne normizacije za zaštitu klime.

Londonsku deklaraciju odobrili su članovi ISO-a i Kolegij Vijeća IEC-a u rujnu 2021. godine. Tim se dokumentom međunarodna normizacijska zajednica obvezuje na doprinos ciljevima Pariškog sporazuma i ciljeva održivog razvoja Ujedinjenih naroda koji se odnose na zaštitu klime. Ta obveza obuhvaća uključivanje razmatranja klime u izradu svih novih i prerađenih međunarodnih normi i poticanje uključivanja civilnog društva i onih koji su najosjetljiviji na učinke klimatskih promjena u izradu međunarodnih normi.

CEN i CENELEC kao dvije službeno priznate europske normizacijske organizacije smatraju zelenu tranziciju prioritetom svog rada usmjerenog na budućnost. Dvije organizacije zaključile su da je „dvostruki prijelaz“, tj. zelena i digitalna transformacija ključni pokretač njihove zajedničke **Strategije do 2030. godine**, prepoznavši da su norme glavni pokretač rješenja nužnih za transformaciju u skladu sa Zelenim planom.

Stoga današnjim potpisom CEN i CENELEC sa zadovoljstvom udružuju snage s ISO-om, IEC-om, dionicima i partnerima kako bi međunarodne i europske norme ubrzale ostvarenje ciljeva Pariškog sporazuma, ciljeva održivog razvoja Ujedinjenih naroda i Zelenog plana.

Stefano Calzolari, predsjednik CEN-a, kazao je: „Za uspjeh ciljeva Pariškog sporazuma, ciljeva održivog razvoja Ujedinjenih naroda i Zelenog plana nužna je suradnja i predanost i na međunarodnoj i na europskoj razini s ciljem da norme budu prihvatljive za klimu i da se dopunskim projektima na najbolji način iskoriste međunarodni i europski resursi i mreže. CEN i CENELEC spremni su dati svoj doprinos.“

Wolfgang Niedziella, predsjednik CENELEC-a, dodaje: „Bez međunarodnih i europskih normi spojivih sa zaštitom klime, gospodarstvo i ostali dionici neće moći ostvariti ono što je nužno za ublažavanje i smanjenje klimatskih promjena i prilagodbu klimatskim promjenama, ostvarenje čiste, pristupačne i stabilne energije, potporu kružnom gospodarstvu u svim sektorima te pametnu i održivu mobilnost. Londonska deklaracija pozitivan je korak u pravom smjeru.“

Elena Santiago Cid, generalna direktorica CEN-a i CENELEC-a, zaključila je: „Londonska deklaracija jasno pokazuje ciljeve europske i međunarodne normizacijske zajednice. Ugradnja ključnih klimatskih razmatranja u izradu normi bit će dobro polazište za sve normizacijske organizacije u promjeni njihova pristupa zaštiti klime i poticanje međunarodnih nastojanja prema ostvarenju neto nula emisija.“

CEN (Europski odbor za normizaciju) i CENELEC (Europski odbor za elektrotehničku normizaciju) priznati su od strane Europske unije (EU) i Europskog udruženja slobodne trgovine (EFTA) kao europske normizacijske organizacije zadužene za izradu normi na europskoj razini. Tim normama utvrđuju se specifikacije i postupci povezani sa širokim rasponom materijala, procesa, proizvoda i usluga.

Članovi CEN-a i CENELEC-a nacionalna su normizacijska tijela i nacionalni elektrotehnički odbori 34 europske zemlje. Europske norme (EN) i ostali normativni dokumenti koje objavljuju CEN i CENELEC prihvaćeni su i priznati u svim tim zemljama.

Europske norme pridonose povećanju sigurnosti, poboljšanju kvalitete, olakšavanju prekogranične trgovine i jačanju europskog jedinstvenog tržišta. Izrađuju se procesom suradnje među stručnjacima koje su imenovali gospodarski subjekti, znanstveni instituti, potrošači i organizacije za zaštitu okoliša, sindikati i druge uključene strane. CEN i CENELEC promiču međunarodno usklađivanje normi u okviru sporazuma o stručnoj suradnji s ISO-om (Međunarodnom organizacijom za normizaciju) i IEC-om (Međunarodnim elektrotehničkim povjerenstvom).

Otkrijte novi CEN/CENELEC-ov protokol za pristupačnost

CEN i CENELEC u potpunosti su predani cilju da zahvaljujući njihovim normama roba i usluge postanu jednako pristupačne svima. Povezano s tim, upravo su objavili novu verziju Protokola o pristupačnosti u skladu s pristupom normizaciji utemeljenom na „dizajnu za sve“ („CEN-CENELEC Protocol on accessibility following a Design for All approach in standardization“). U protokolu se prikazuje postupak koji će tehničkim tijelima pomoći u odluci treba li prilikom izrade ili prerade normativnog dokumenta primijeniti pristup „dizajn za sve“.

U novoj verziji, koju je prihvatila [Strateška savjetodavna skupina za pristupačnost Tehničke uprave CEN-a](#) (CEN/BT/Working Group 213, *Strategic Advisory Group on Accessibility* (SAGA)), uzete su u obzir povratne informacije korisnika prethodne verzije, pa je preglednija i kraća: sadrži 6 umjesto dosadašnja 2 dokumenta.

Zainteresirani voditelji i članovi tehničkih tijela pozivaju se da rad započnu s 1. dokumentom – „*The Protocol Form*“, upitnikom pomoću kojeg će odlučiti je li aspekt pristupačnosti primjenjiv na njihov normizacijski projekt i na koji način. U 2. dokumentu – „*Relevance*“ (bitni aspekti) nalaze se dodatne informacije i upute o tome kako uključiti pristupačnost u projekt.

Nadalje, u točki 10. obrasca za novi projekt (*New Work Item form*) koji je u primjeni od 10. siječnja 2022. navode se aspekti pristupačnosti i daje izravna poveznica na Protokol.

Za više informacija slobodno se obratite Tajništvu Strateške savjetodavne skupine za pristupačnost (gđi Marit Kveine Nygren: mny@standard.no).

Mrežna stranica CEN-CENELEC-a: www.cencenelec.eu

Osoba za kontakt s medijima:

[Giovanni Collot](#)

Project Manager Policy & Partnership

CEN-CENELEC Management Centre

Tel.: +32 474 98 21 17

E-pošta: gcollot@cencenelec.eu

Twitter: [@Standards4EU](#)

EN ISO 15253, norma o optičkim i elektrooptičkim pomagalima za slabovidne

CEN je nedavno objavio novu normu: EN ISO 15253, *Ophthalmic optics and instruments – Optical and electro optical devices for enhancing low vision*.

U njoj se utvrđuju zahtjevi za proizvođače pomagala za slabovidne osobe.

Radi se konkretno o optičkim i elektrooptičkim vidnim pomagalima. Od optičkih pomagala, norma se bavi sustavima kao što su ručna povećala, povećala koja se pričvršćuju za glavu i povećala ugrađena u neki uređaj. Detaljno su obuhvaćeni i složeniji optički sustavi koji se sastoje od dviju leća (teleskopski sustavi).

Norma se bavi i optičkim parametrima povećanja, optičkom osi i radnom udaljenošću, elektrooptičkim parametrima kao što su veličina zaslona, rezolucija i moguće povećanje na zaslonu te dopunskim pomagalima poput postolja s koordinatama za pozicioniranje predmeta („XY postolja“). Uzete su u obzir i refrakcijske greške i distorzija te zahtjevi za njihovo rješavanje.

U normi EN ISO 15253 objedinjene su dvije nekadašnje norme: EN ISO 15253 o optičkim pomagalima i EN ISO 15254 o elektrooptičkim i elektroničkim pomagalima za slabovidne osobe.

Kao sažeti prikaz svih dostupnih optičkih i optoelektroničkih pomagala, EN ISO 15253 bit će od velike pomoći ne samo za proizvođače nego i za brojne slabovidne osobe širom svijeta.

Normu EN ISO 15253 izradio je tehnički odbor CEN/TC 170, *Ophthalmic optics*, čije tajništvo vodi DIN, njemačko nacionalno normizacijsko tijelo.

Izvor: <https://www.cencenelec.eu/news-and-events/news/>
(priredila: Sandra Knežević; prijevod: Tatjana Majić)

CEN U BROJEVIMA

STATISTIČKI PODATCI ZA 2021. GODINU

1. Odbori:

Na početku 2022. godine CEN ima 2163 (aktivna) tehnička tijela, od čega:

332	tehnička odbora
75	CEN-ovih radionica (CW)
45	CEN-ovih tehničkih pododbora
1530	CEN-ovih radnih skupina
18	CEN-CENELEC tehničkih odbora
15	CEN-CENELEC radionica
30	CEN-CENELEC radnih skupina
3	CEN-CENELEC-ETSI tehnička odbora
10	CEN-CENELEC-ETSI radnih skupina

2. U 2021. godini CEN je proizveo 1056 dokumenata

903	europske norme (EN)
61	tehnička specifikacija (TS)
73	tehnička izvještaja (TR)
15	CEN-ovih sporazuma (CWA)
4	CEN-ove upute (CG)

3. Ukupan je broj dostupnih dokumenata 18003 (kraj prosinca 2021. godine)

16209	europskih norma (EN)
10	europskih prednorma (ENV)
580	tehničkih specifikacija (TS)
36	CEN-ovih izvještaja (CR)
639	tehničkih izvještaja (TR)
486	CEN-ovih sporazuma (CWA)
43	CEN-ove upute (CG)

3185 dokumenata u pripremi krajem 2021. godine.

stanje 2021-12-31

Izvor: <https://www.cencenelec.eu/about-cen/cen-in-figures/>

CENELEC U BROJEVIMA

Ukupan broj članova	34	
Pridruženi članovi	3	
Tehnička tijela		
Tehnički odbori/pododbori	76	
TC/SC radne skupine (WG)	321	
BT radne skupine i WG	15	
Norme		
Ukupno norma (uključujući amandmane)	7713	
Norme izdane u 2021.	506	
Razina istovjetnosti IEC-ovih i CENELEC-ovih norma u 2021. (samo EN i HD)		
Istovjetne IEC-ovim normama	399	71 %
Utemeljene na IEC-ovim normama	5	1 %
Izvorne europske norme	159	28 %
UKUPNO	563	100 %
Ukupna razina istovjetnosti IEC-ovih i CENELEC-ovih norma na kraju 2021.		
Istovjetne IEC-ovim normama	4865	74 %
Utemeljene na IEC-ovim normama	411	6 %
Izvorne europske norme	1268	20 %
UKUPNO	6544	100 %
Ukupno usklađenih CENELEC-ovih norma (uključujući amandmane) na kraju 2021.	1383	17 %

stanje 2021-12-31

Izvor: <https://www.cencenelec.eu/about-cenelec/cenelec-in-figures/>

ETSI najavljuje prvu specifikaciju za pametne ugovore

ETSI je upravo objavio specifikaciju GS PDL 011 (*Permissioned Distributed Ledger; Specification of Requirements for Smart Contracts' Architecture and Security*) – prvu u nizu specifikacija koje se bave provedbom privatnih glavnih knjiga (*permissioned distributed ledgers* (PDL)). Ta specifikacija i one koje će uslijediti pomoći će da se ostvare brojne operativne i sigurnosne prednosti decentraliziranoga pristupa evidentiranju transakcija uz jeftinu izvedbu i inherentnu skalabilnost.

ETSI-jeva Granska skupina za izradu specifikacija za PDL (ISG PDL) formirana je radi uspostave otvorenoga ekosustava u kojem bi se mogla graditi pouzdana i potpuno kompatibilna PDL rješenja. Skupina uključuje mobilne operatere, distributere poluvodiča, dobavljače telekomunikacijske opreme, proizvođače poljoprivredne opreme, automobilsku industriju i nekoliko visokocijenjenih znanstvenih instituta.

Nova specifikacija za PDL (GS PDL 011) koju je izradila skupina ETSI ISG osigurati će funkcionalni okvir kojeg se treba pridržavati u aktivnostima povezanim s pametnim ugovorima, bez opasnosti od nepriznavanja ugovora. Time će se spriječiti prevare. Sve će se izmjene ugovora pratiti i bit će vidljivo tko ih je napravio, kada i gdje.

ETSI-jeva specifikacija omogućit će uvođenje pouzdanih i dinamičnih ugovora s mogućnošću definiranja različitih domena. To znači da će ugovorne strane imati pristup samo aspektima ugovora koji su bitni za njih (a ne svim obuhvaćenim informacijama). Ostale će informacije biti izdvojene i zaštićene od onih na koje se ne odnose. Također će se osigurati sinkronizacija lanaca izvan glavnog lanca (kao što su IoT čvorovi) kada se ponovno spajaju na mrežu.

Pametni ugovori koji se mogu kreirati putem PDL-a bit će primjenjivi na sve različite slučajeve uporabe. Koristi će imati poslodavci, zdravstvene vlasti, trgovci nekretninama, odvjetnici, zemljišnoknjižni uredi, agencije za zaštitu okoliša, proizvođači, distributeri, vladina tijela i javnost.

Dr. Diego Lopez, predsjednik skupine ETSI ISG PDL, objašnjava: „Općenito je poznato da distribuirane glavne knjige koje se temelje na lancima blokova, a ljudi ih povezuju s kriptovalutama, imaju očite nedostatke u kontekstu pametnih ugovora. Zahtijevaju visoke troškove obrade te su vrlo skupe za vođenje.“

„PDL će osigurati skalabilnost i troškovnu efikasnost koje su nužne za širenje pametnih ugovora u velikome rasponu grana djelatnosti, uz zadržavanje bitnih svojstava nepromjenjivosti“, nastavlja. „Zahvaljujući pionirskom radu ETSI-ja koji je trenutno u tijeku, moći ćemo dokazati održivost PDL-a u tu svrhu.“

Pojedinosti specifikacije GS PDL 011 dostupne su ovdje:

https://www.etsi.org/deliver/etsi_gs/PDL/001_099/011/01.01.01_60/gs_PDL011v010101p.pdf

Osim specifikacije, skupina ETSI PDL ISG izradila je niz izvještaja:

Istraživanje i inovacije

https://www.etsi.org/deliver/etsi_gr/PDL/001_099/008/01.01.01_60/gr_PDL008v010101p.pdf

Udruženo (federated) upravljanje podacima

https://www.etsi.org/deliver/etsi_gr/PDL/001_099/009/01.01.01_60/gr_PDL009v010101p.pdf

PDL rad u izvanmrežnom modusu

https://www.etsi.org/deliver/etsi_gr/PDL/001_099/010/01.01.01_60/gr_PDL010v010101p.pdf

Izvor: *ETSI - ETSI Announces First Specification for Smart Contracts*
(priredila: Alica Glavaš; prijevod: Tatjana Majić)

ETSI U BROJEVIMA

Na početku 2022. godine ETSI ima 897 članova iz 65 zemalja s pet kontinenata sa sljedećom strukturom članstva:

– punopravni članovi	733
– pridruženi članovi	154
– promatrači iz 9 država	10

Tijekom 2021. godine ETSI je objavio:

– europske norme (EN)	62
– tehničke specifikacije (TS) i tehnička izvješća (TR) (3GPP)	1590
– tehničke specifikacije (TS) i tehnička izvješća (TR) (oneM2M)	18
– skupne specifikacije (GS) i grupna izvješća (GR)	106

Struktura ETSI-jeva članstva (postotak i broj članova):

– Administracija	56	(6,2 %)
– Konzultantske organizacije	63	(7,0 %)
– Proizvođači	362	(40,4 %)
– Mrežni operatori	68	(7,6 %)
– Privatna istraživačka tijela	22	(2,5 %)
– Javna istraživačka tijela	56	(6,2 %)
– Sveučilišta	42	(4,7 %)
– Druga vladina tijela	36	(4,0 %)
– Pružatelji usluga	82	(9,1 %)
– Korisnici	48	(5,4 %)
– Promatrači	10	(1,1 %)
– Ostali članovi	52	(5,8 %)
UKUPNO	897	(100 %)

priređila: Alica Glavaš

IN MEMORIAM

dr. sc. Dragutin Funda
25.10.1959. - 22.02.2022.

22. veljače 2022. godine prerano je preminuo dr. sc. Dragutin Funda. Rođen je 25. listopada 1959. godine u Sestrancu, Republika Hrvatska. Osnovnu školu završio je u Lepoglavi, a srednju školu u Čakovcu. Diplomirao je 1982. godine na Pedagoškom fakultetu u Rijeci, a 2006. godine obranio magistarski rad na Filozofskom fakultetu u Rijeci i stekao znanstveni stupanj magistra znanosti iz znanstvenoga područja društvenih znanosti, polje odgojnih znanosti. Nakon magisterija doktorirao je 2007. godine na Univerzitetu Privredna akademija Novi Sad, Fakultet za menadžment i stekao znanstveni stupanj doktora znanosti iz znanstvenoga područja menadžment.

Obrazovanje za vodećeg auditora kvalitete, QMS Auditor - Lead Auditor ISO 9001:2000, DNV Knowledge Institute, završio je 2003. godine. Bio je voditelj projekta uvođenja sustava kvalitete sukladno normi ISO 9001:2000 u Upravi za školstvo Ministarstva prosvjete i športa, pomoćnik predstavnika uprave za uvođenje sustava kvalitete u Ministarstvu znanosti, obrazovanja i športa te autor izrade i prilagodbe evidencijskih dokumenata i instrumenata na projektu «Uvođenje sustava upravljanja kvalitetom u srednje škole Primorsko-goranske županije».

Od 19. travnja 2006. godine do 15. veljače 2007. godine obnašao je dužnost predsjednika Upravnog vijeća Hrvatskoga zavoda za norme. S mjesta načelnika Odjela za nacionalne manjine, strategije i programe Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa Republike Hrvatske dolazi na dužnost ravnatelja Hrvatskog zavoda za norme. Na sjednici Vlade održanoj 15. veljače 2007. godine imenovan je ravnateljem Hrvatskog zavoda za norme, a dužnost je obnašao do 30. prosinca 2009. godine.

Na Veleučilištu s pravom javnosti Baltazar Zaprešić od 2010. godine, kao profesor visoke škole u trajnom zvanju, osim u nastavnim aktivnostima i obavljanju poslova prodekana za nastavu, obnašao je dužnosti prodekana za Razvoj novih studijskih programa, predstojnika Veleučilišnog odjela za cjeloživotno obrazovanje, predstojnika Veleučilišnog odjela preddiplomskih stručnih studija, predstojnika Veleučilišnog odjela za kvalitetu, učenje na daljinu i razvoj informacijskih tehnologija, voditelja preddiplomskog stručnog studija Poslovanje i upravljanje, voditelja usmjerenja Poslovna ekonomija i financije na preddiplomskom stručnom studiju Poslovanje i upravljanje te člana Stručnog vijeća.

Objavio je mnoštvo stručnih članaka i pet knjiga iz područja sustava upravljanja kvalitetom, a kao koautor sudjelovao je i u izradi knjige „150 godina osnovnog školstva u Lepoglavi“.

Za svoj predani rad i angažman dobio je priznanja i nagrade Elektrotehničkog društva Zagreb - Srebrna medalja s likom Fausta Vrančića, Hrvatskog društva menadžera kvalitete, Zagreb, 18. veljače 2009. - Priznanje za značajan doprinos razvoju i djelatnosti Hrvatskog društva menadžera kvalitete i kvalitete uopće te Hrvatskog društva menadžera kvalitete, Zagreb, 4. lipnja 2016. - Povelja za naročiti doprinos u razvoju i djelatnosti Hrvatskog društva menadžera kvalitete i kvalitete uopće.